

[Jørgen Estrup]

Det er paradoksalt, at netop dette skulle være det år, Folketinget valgte til at tage forsvaret op til revision. I marts, netop som begivenhederne tog fart, indgik Socialdemokratiet, de tre regeringspartier og Kristeligt Folkeparti et 3-årigt forsvarsforlig, som indebærer, at forsvaret, hvad struktur og materiel angår, i vidt omfang er låst fast langt ind i 1990'erne. Sjældent har vel et tidspunkt været mindre velegnet til at træffe langsigtede beslutninger om dansk forsvar. Det er som bekendt svært at planlægge, når man rider på ryggen af en tiger.

Det var ikke Det Radikale Venstres ønske, at man så hurtigt skulle lægge sig fast på forsvarrets indretning i 1990'erne. Nedsættelsen af en forsvarskommission var et radikalt krav, og det var vores plan, at denne kommissions arbejde og konklusioner skulle danne grundlaget for den kommende forsvarsordning. Det blev også regeringens udspil, sådan som det fremgik af statsministerens redegørelse ved regeringens tiltrædelse i juni 1988.

Andre partier – og vel først og fremmest Socialdemokratiet – ville det anderledes. Jeg tror, man havde stirret sig blind på, at der var en partitaktisk fordel i at tvinge de tre regeringspartier til at komme med et fælles udspil om forsvaret. Efter vores mening var det ikke den saglige vinkel. Vi havde hellere set, at man havde fundet et mere hensigtsmæssigt tidspunkt. I almindelighed er det jo en god regel, at man starter med at tænke sig om og først derefter træffer beslutningerne. I dette tilfælde gjorde man det modsatte, og dermed er forsvarsdiskussionen blevet mere fastlåst, end den ellers ville have været.

Forsvarskommissionen måtte nødvendigvis tage forsvarsforliget til efterretning. En kommission diskuterer ikke politiske forudsætninger, den tilpasser sig til dem, eller, som der står i kommissionens beretning, side 121, og jeg citerer:

»Kommissionen har i sine overvejelser om udviklingen af forsvarets struktur taget udgangspunkt i aftalen af 14. marts 1989 om forsvarets ordning 1988-91 og den struktur m.v., der i medfør af aftalen vil være gældende ved udgangen af 1991.«

Men samtidig gør man i kommissionens beretning meget klart rede for, at dette indebærer, at forsvarets struktur og materiel på en række områder låses fast mange år ud i fremtiden. Ek-

sempelvis hedder det på side 154 om hærens forhold, og jeg citerer igen:

»Med indgåelsen af forsvarsforliget af 14. marts 1989 er der for hærens vedkommende fastlagt en struktur med et generelt indhold, der nødvendigvis vil være gældende langt ind i 1990'erne. På materielsiden er det med de projekter, der var indeholdt i 1985-87-forliget, samt de projekter, der er indeholdt i det gældende forlig, fastlagt, hvilke hovedmaterieltyper der skal indgå i hæren i størstedelen af 1990'erne.«

En sådan fastlåsning er efter radikal opfattelse både uhensigtsmæssig og i nogen grad skadelig i en situation, hvor det sikkerhedspolitiske billede ændrer sig fra måned til måned. Det var der ingen der kunne vide i marts 1989, og derfor er vi alle skyldige i den fastlåsning. Men det er en vigtig opgave også for Forsvarskommissionen at rådgive om, at forsvaret ikke må låses fast, men skal indrettes fleksibelt. Kommissionen skærer det ud i pap på side 297, hvor man skriver, og jeg citerer endnu en gang:

»Forsvaret bør indrettes med den størst mulige fleksibilitet, så det hurtigst muligt i løbet af 1990'erne kan tilpasses udviklingen i den internationale situation.«

Der er indgået et forlig om forsvaret. Det Radikale Venstre er part i dette forlig, og vi vil naturligvis holde det til punkt og prikke. Vi synes, det er vores ret – og også vores pligt – at gøre opmærksom på, at forudsætningerne efter vores opfattelse har ændret sig meget væsentligt, siden forliget blev indgået for et år siden. Det er derfor, vi har foreslået – vel vidende, at det kræver enighed mellem forligspartierne – at parterne sætter sig sammen og drøfter, i hvilket omfang forudsætningerne stadig er til stede. I modsat fald risikerer man fejlinvesteringer, og de vil meget nemt blive i milliardklassen. Enhver privat erhvervsvirksomhed, der kom i samme situation med ændrede forudsætninger, ville vist gøre det samme.

Så vil jeg gerne føje til, at det er jo fremgået af denne debat, at en pressemeddelelse fra min hånd har bragt sindene i kog, ikke mindst på de socialdemokratiske pladser. Jeg har den erfaring, at man skal være sig for at trække løver og andre store dyr i halen, og derfor beklager jeg, at det er sket; det var ikke hensigten. Det var derimod hensigten at præcisere radikale synspunkter, ligesom man fra socialdemokratisk si-